

MAASEUTU 2020

Kanalan tautisuoja kuntoon!

Seminaariohjelma 17.3.2020

- 13.00 **Mihin kanalan tautisuojuuksessa kannattaa kiinnittää huomiota?**
Tuloksia kanaloille tehdystä kyselystä ja neuvoja tautisuojausoppaasta
Tutkimusprofessori Jarkko Niemi, Luonnonvarakeskus Luke
- 13.25 **Animaatio: Eläintilan hyvä arki rakentuu toimivasta tautisuojuuksesta**
- 13.30 **EläinBioTurva -hankkeen materiaali: Neuvot ja tulokset käytännön käyttöön**
Dosentti Gun Wirtanen, Helsingin yliopisto ja SeAMK-Ruoka elintarvikkeiden turvallisuus ja hygienia
- 13.45 **Onko kanalasi tautisuojaus kunnossa?**
Käytännön esimerkkejä, hyviä huomioita ja kanojen sairauksien ja syiden tunnistaminen
Asiantuntijaeläinlääkäri Hannele Nauholz, ETT ry
- 14.30 **Yleisön kysymykset ja sähköisen kysymyseinän kautta tulleet kysymykset**

Kotieläinalalle kilpailukykyä bioturvallisuudesta-hanke

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

SeAMK

**Tätä kohdetta on tuettu
Manner-Suomen
maaseudun
kehittämishjelmasta
2014-2020**

Kotieläinalalle kilpailukykyä bioturvallisuudesta-hanke

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

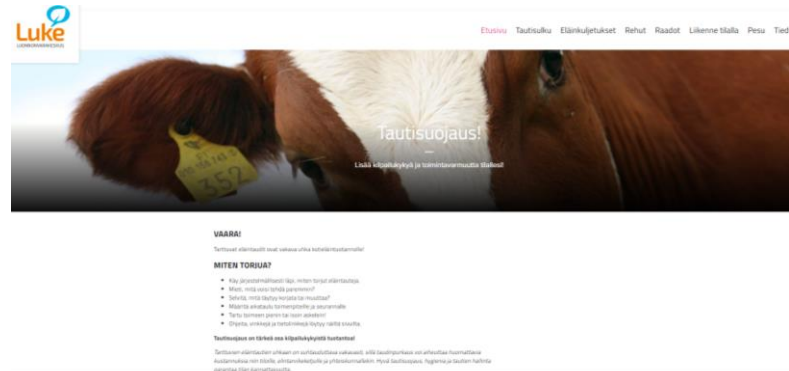
Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

MAASEUTU 2020

Lyhyesti EläinBioTurva-hankkeesta

- Päämääränä on parantaa eläintautiriskien hallintaa nauta-, sika- ja siipikarjatiloiilla ja siten edistää kilpailukykyistä tuotantoa sekä kouluttaa Etelä- ja Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan alueen kotieläintiloja tautisuojausasioissa suomeksi ja ruotsiksi.
- Rahoitus: Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma
- Toteuttajat: Luonnonvarakeskus ja Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti
- Tutustu hankesivustoon → www.luke.fi/biosecurity

VAARA!

Tarttuvat eläintaudit ovat vakava ja kasvanut uhka tuotantoeläimille.

MITEN TORJUA?

Käy läpi eläintautien torjuntatoimia.

Mitä olisi mahdollista tehdä paremmin?

Mitä täytyy korjata tai muuttaa?

Millainen aikataulu toimille ja seurannalle?

Tartu toimeen pienin tai isoin askelein – ohjeita löytyy oppaasta!

Eläintilan hyvä arki
RAKENTUU TOIMIVASTA
TAUTISUOJAUKSESTA

Eläintaudit ja kanalan talous

Jarkko Niemi
Luonnonvarakeskus

Gun Wirtanen
SeAMK Ruoka

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Esityksen sisältö

- Johdanto
- Mitä kustannuksia ja hyötyjä tautisuojaukseen liittyy?
- Tautisuojauksen ja hyvän hygienian merkitys kanalassa

Johdanto

- Vaikka Suomessa esiintyy vähän tarttuvia eläintauteja, ovat ne **jatkuva uhka tuotannolle**
- Tautisuojausella tarkoitetaan toimenpiteitä, joita tilalla tehdään tautien **tilalle** leviämisen ja **tilalla** leviämisen ennaltaehkäisemiseksi
- Hyvä tautisuojaus on ennen kaikkea toimintatapakysymys, johon vaikuttavat mm. päivittäiset rutiinit ja työtavat, huolellisuus, siisteys, **rakenteelliset ratkaisut kanalassa**, tuotantopanosten puhtaus, eläinterveydenhuolto ja moni muu tekijä

Sisäinen ja ulkoinen tautisuojaus

- **Sisäinen tautisuojaus**

- Tautien hallinta
- Puhtaus
- Toimenpiteet ja välineiden käyttö osasto- ja tilatasoiset
- Terveystarkastukset
- Riskiyhteyksykysymykset

- **Ulkoinen tautisuojaus**

- Eläinten hankinta
- Rehun, vedon, välineiden ja kulkuvälineiden hankinta
- Kasvattamon tyhjennys
- Lannan tai kuolleiden eläinten poisto
- Vieraat ja henkilökunta
- Haittaeläintorjunta
- Tilan sijainti

Hannele kertoo tästä asiasta tarkemmin

Mitä kustannuksia tautisuojauksesta aiheutuu?

Työmenekki

Tarvikekustannukset (suoja-vaatteet, desinfektioaineet yms.)

Ostopalvelut (esim. eläinlääkäri, siivous- ja kuljetuspalvelut)

Tuotantopanosten hinta voi olla korkeampi ("laatu maksaa")

Välilliset vaikutukset esim. yrityksen toimintatapaan

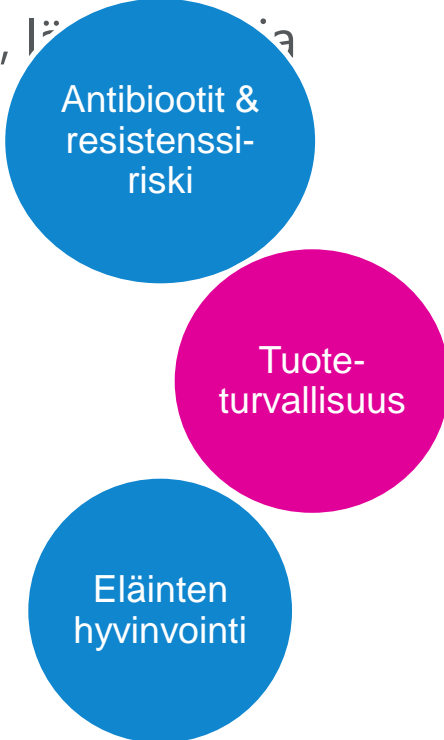
Muut kustannukset

Tautisuojauksen hyöty = vähemmän tautien aiheuttamia tappioita ja parempi tuotostaso

→ Säästetään sairaiden eläimien hoidosta aiheutuvaa työtä, lääkejä ja tuotannonmenetyksiä

→ Kuolleisuus ja antibioottien käyttötarve

→ Tuotannon kannattavuus ja tuotteiden laatu

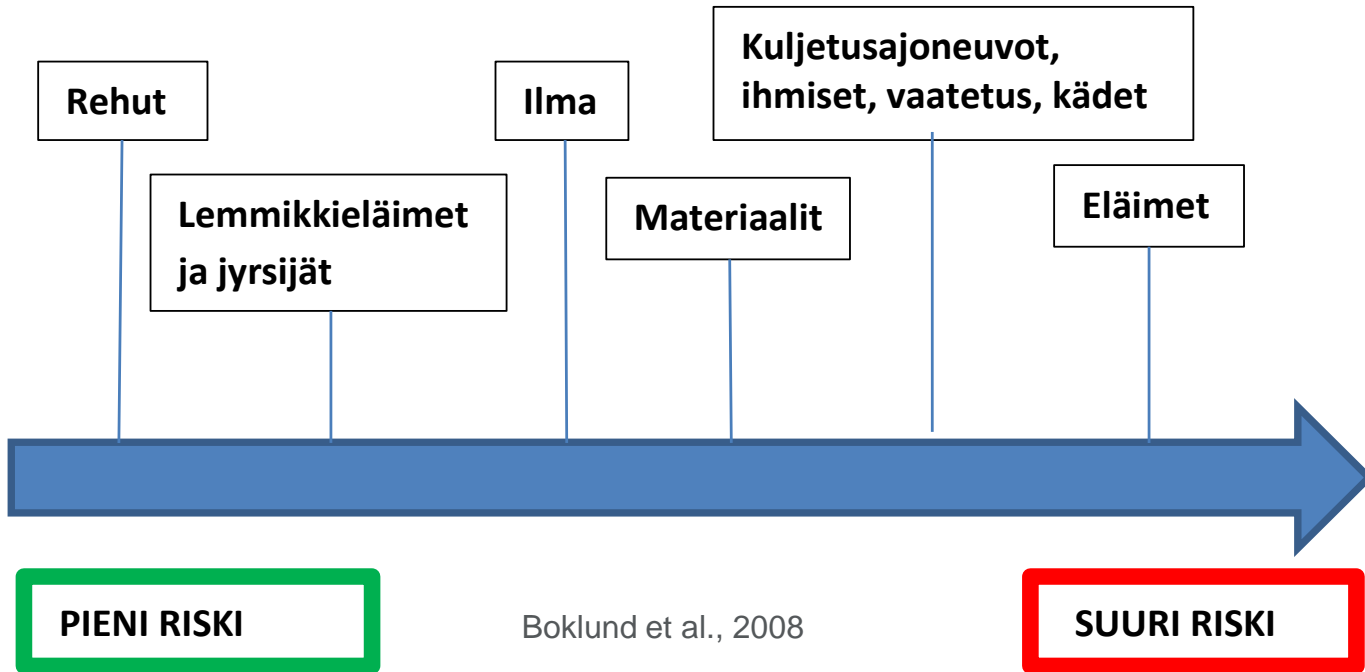
Antibiootit & resistenssi-riski

Tuote-turvallisuus

Eläinten hyvinvointi

Tautien leviämisreitit ovat tärkeydeltään erilaisia

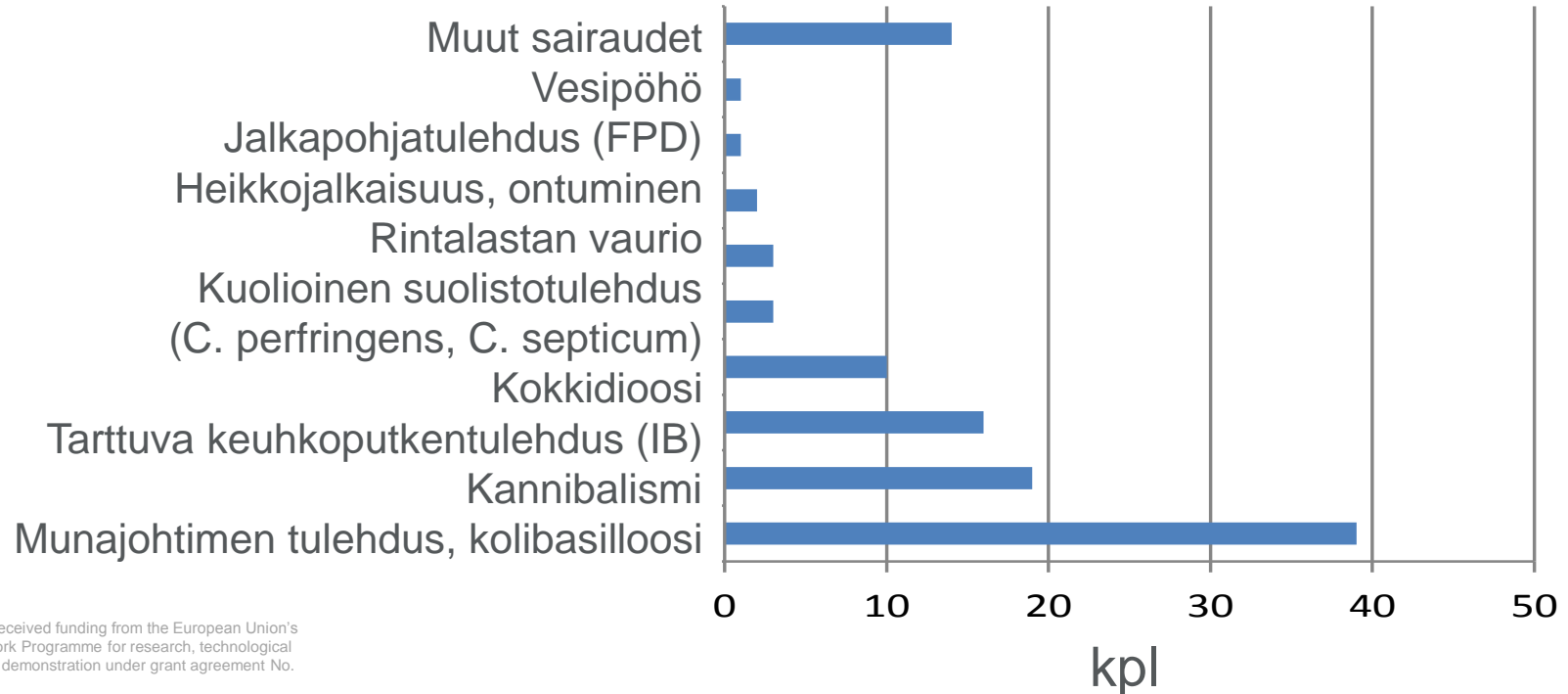

Miksi tautisuojausta kannattaisi parantaa?

1. Tautisuojaukseen ja siipikarjan terveyteen voi vaikuttaa!
2. Suojaa eläimiä taudeilta, estää leviämistä myös muille tiloille
3. Parantaa eläinten terveyttä ja tuottavuutta ja tuotteiden laatua sekä vähentää työteliäiden häiriötilanteiden määrää ja parantaa työn mielekkyyttä
4. Hyvä tautisuojaus on suomalainen toimintatapa – Ole osa hyvin toimivaa tuotantoketjua!
5. ETT:n, munapakkaamojen ja teurastamoiden ohjeistukset
6. Tautisuojaus on varautumista tulevaan - Hyvä eläintautitilanne nyt *ei ole* ta eläinten terveydestä myöhemmin
7. Kiinnostus tautisuojausta kohtaan on lisääntynyt tiloilla, joilla on ollut aikaisemmin tautiongelmia
8. Kuluttajat pitävät tautisuojausta tärkeänä

Muniviin kanoihin vaikuttava tuotantosairaudet

Suomalaisten vastauksissa korostuivat bakteeri-infektiot, jonkin verran myös mm. hengitystiesairaudet

Tauteja, jotka on koettu ongelmaksi osassa kanaloista

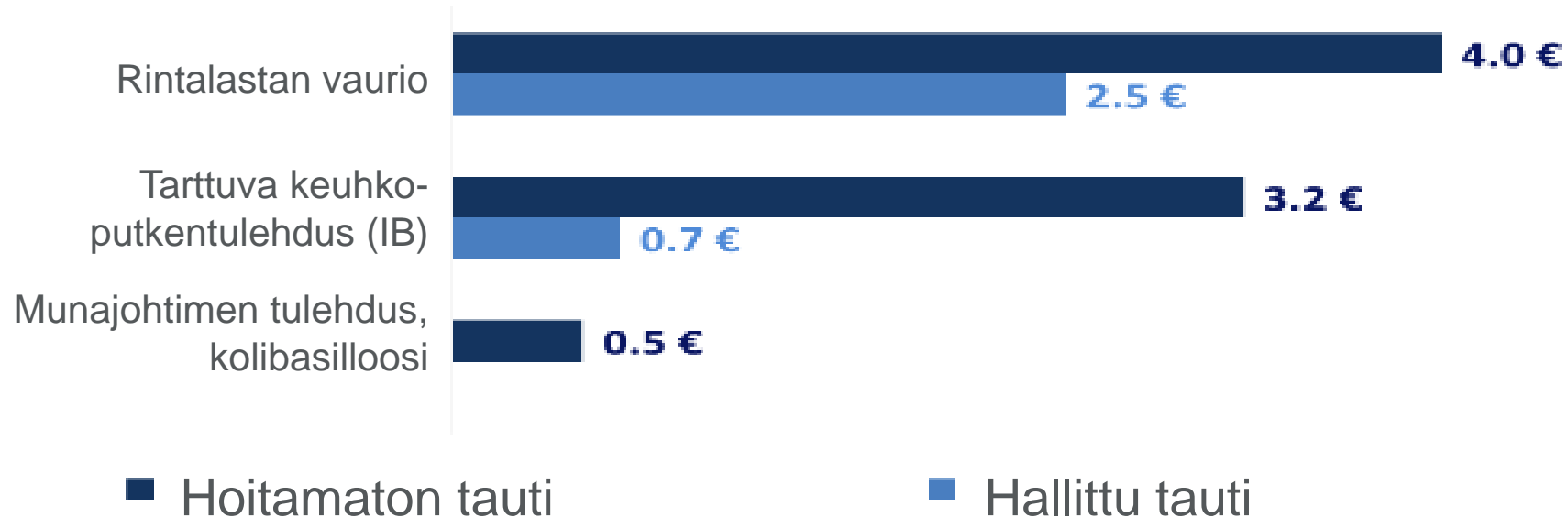
- Kanapunkki (torjuntaohjeita esim. [täällä](#))
- Kannibalismi
- Märkä pehku
- Korkea kuolleisuus
- Kolibasilloosi
- Parven yhtenäisyys, jonka taustalla voi olla taudinaiheuttajia mutta myös muita syitä

Kanapunkin merkitys

- Heikentää rehuhyötysuhdetta, vähentää munatuotosta, ja lisää heikkolaatuisten kananmunien määrää ja altistaa linnut sairaksille ja akuolleisuudelle (Mul 2013)
- Euroopan tasolla sen aiheuttamiksi kustannuksiksi on arvioitu yli 230 milj. euroa vuodessa (Flochlay ym. 2017, van Emous 2017)
- Punkkitartunnan aiheuttamaksi tappioksi on arvioitu 43 snt/kana, josta hoitokustannus 14 ja tuottavuusmenetykset 29 snt (van Emous, 2005), mahdollisesti jopa 60 snt/kana (van Emous 2017)
- Tuotantomuoto voi vaikuttaa siihen, onko kanapunkki ongelma

Kolmen eri tuotantosairauden aiheuttamat tappiot munivilla kanoilla(€/lintu)

Munintakanaloiden tautisuojaus (yleisesti)

- Sisäisen tautisuojauksen pistemäärä suurempi kuin ulkoisen
- Virikehäkkikanaloissa oli paraiten hoidettu sisäinen ja kokonaistautisuojaus
- Kestopehkukanaloissa oli heikoiten hoidettu ulkoinen, sisäinen ja kokonaistautisuojaus
- Orsikkokanaloissa paras ulkoinen tautisuojaus
- Korkeimmat pisteet saanut luokka oli kananmunien käsittely (87.9 % maksimista)
- Heikoimmat pisteet saanut osa-alue oli vieraiden ja henkilökunnan kulku kanalaan (40,6% maksimista) → helppo parantaa!

Kanaloissa hyvin hoidettuja asioita

48 tunnin sääntö

Tautisulun käyttö, joskin käsien pesu-, suihku-, ja vaatteiden ja saappaiden vaihtomahdollisuuksissa parannettavaa

Ei harrastelintuja

Yleensä ei lintuja tuotantotiloihin

Kertatäyttöisyys

Positiivilistan hyödyntäminen

Osalla tiloista lintujen toimittaja vakiintunut

Kanalan pesu/puhdistus parven poistamisen jälkeen. Huom! jos tehdään vesipesu, on huolehdittava riittävästä liotuksesta ja mekaanisesta puhdistuksesta. Pesutuloksen puhtaus olisi myös hyvä mitata.

Ehjät lattiat ja rakennukset: Esim. säröilevät lattiat ovat riskitekijä etenkin parven alussa.

Edelleen parantamisen mahdollisuuksia

- Vierailijoiden seuranta/kirjaaminen
- Suunnitelmallisuus ja ohjeistus (esim. pesut)
- Ei kanalaan vieraita, jotka ovat käyneet äskettäin toisella siipikarjatilalla, oman väen käynnit/työskentely mukaan lukien
- Tilakohtaisten vaatteiden käyttö (esim. kanalan tyhjennys)
- Jalkineiden desinfiointialtaiden huolto
- **Haittaeläintorjunta** (rehuvarasto ja kanala; esim. ilmanvaihtoaukot, rehuvarastojen ja -laitteiden suojaus)
- Kanalan ympäristön siisteys ja kasvillisuuspeite
- Tilalle tulevien tarvikkeiden puhtaus

Edelleen parantamisen mahdollisuuksia

- Raatojen hävitys, raatokontin sijainti ja puhdistus käytön jälkeen
- Jos lintuja kuolee, tunnetaanko kuolinsyyt riittävän hyvin?
- Juomaveden puhtauden/laadun seuraaminen
- Pehkun hävitys niin, ettei sitä varastoida tarpeettomasti tilalla
- Osalle tiloista lintuja tulee eri toimittajilta. Vaikka parvia ei yleensä sekoiteta keskenään, onko mahdollista vähentää toimittajien määrää
- Tuotannon seurannassa (veden ja rehun kulutus, painon kehitys ym.) on hyödyntämättömiä mahdollisuuksia

Hankkeen animaatio kertoo tilan toiminnan suunnittelussa tärkeistä tekijöistä

Puhdas ja **likainen** puoli tulisi erottaa selkeästi toisistaan

- Ei reittien risteämisiä
- Tautisulussa
- Muussa tilan toiminnassa
- Ainoastaan likainen reitti tulisi on helposti vieraiden, tavarantoimittajien ja muiden kävijöiden saavutettavissa.
- Mm. raadot, lannan varastointi ja kuljetus, tavaran ja eläinten varastointi ja lastaus likaiselle reitille – puhtaalle puolelle tuodaan vain puhdasta materiaalia(esim. pehkun laatu varmistettava)

Kotitarvekanalan tautisuojaus - harrastajan hyöty, elinkeinon etu

Taustaa tautisuojauksesta kotitarvekanaloissa

- Tautitapauksia esiintyy runsaammin kotitarvekanaloissa kuin tuotantosiipikarjalla, koska tautisuojaus on puutteellinen.
- Ulkomailta tuonnin merkitys?
- Kontaktit kotitarve- ja tuotantosiipikarjan kesken onneksi vähäisiä
- Kotitarvesiipikarjan läheiset kontaktit luonnonlintujen kanssa kasvattavat tautisuojausten noudattamisen tarvetta
- Ennaltaehkäisevät toimenpiteet ovat kotitarvekanaloissa tehokkain tapa alentaa riskiä tarttuvien tautien saamiseksi.

Kotitarvekanaloiden tautisuojauksen pääkohdat.

Yhteenveto

- Tautisuojausella saat rahanarvoista hyötyä ja parannat eläinten terveyttä ja hyvinvointia!
- Vaikka tautisuojauksen kustannukset vaihtelevat tilatyypin, -koon ja toimenpiteen mukaan, voidaan perustoimenpiteet toteuttaa melko edullisesti
- Hyvä tautisuojaus on toimintatapa
- Motivaatio, asenteet ja tieto-taito tärkeitä
- **Voit vaikuttaa itse kanalasi tautiriskeihin!**

Tutustu hankesivustoon → www.luke.fi/biosecurity

040 358 0487

jarkko.niemi@luke.fi

@Jarkko_Niemi